

M.S.W. Sem-I (CBCS) (2016 Course) : WINTER - 2018

SUBJECT: HRM & LW-2: TRADE UNIONS IN INDIA

Day: Saturday
Date: 17/11/2018

W-2018-0452

Time: 10.00 AM TO 01.00 PM
Max. Marks: 60

N.B:

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
  - 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.
  - 3) Both sections should be written in **SEPARATE** answer books.
-

SECTION-I

- Q.1** Write short notes on **ANY TWO** of the following: **(10)**
- a) Types of Trade Union
  - b) Purpose of Trade Union
  - c) Future of Trade Union

- Q.2** Define Trade Union and discuss the functions of Trade Union. **(10)**

OR

Discuss salient features of Trade Union Act, 1926.

- Q.3** Explain difference between recognized and un-recognized union. **(10)**

OR

Discuss the factors affecting growth of trade union movement in India.

SECTION-II

- Q.4** Write short notes on **ANY TWO** of the following: **(10)**
- a) Issues of Leadership
  - b) Trade union movement in co-operative Sector
  - c) Bharatiya Mazdor Sangh

- Q.5** Discuss the "Politics and Trade Union Movement" in India. **(10)**

OR

Write a note on politically affiliated Unions movement in India.

- Q.6** Discuss effects of globalization on trade union movement in India. **(10)**

OR

Critically examine scenario of trade union movement in India after globalization.

* * * * *

मराठी रूपांतर

सूचना:

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- २) उजवीकडील अंक गुणांचा निर्देश करतात.
- ३) दोन्ही विभाग वेगवेगळ्या उत्तरपत्रिकेत लिहावेत.

विभाग - १

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा. (१०)
- अ) कामगार संघटनेचे प्रकार
  - ब) कामगार संघटनेचा हेतू
  - क) कामगार संघटनेचे भवितव्य

- प्र.२ कामगार संघटनेची व्याख्या करून कामगार संघटनेच्या कार्याबाबत चर्चा करा. (१०)
- किंवा
- कामगार कायदा १९२६ च्या ठळक वैशिष्ट्यांविषयी चर्चा करा.

- प्र.३ मान्यताप्राप्त व अमान्यता प्राप्त संघटनेतील फरक स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
- भारतीय कामगार संघटना चळवळीवर परिणाम करणाऱ्या घटकांबाबत चर्चा करा.

विभाग - २

- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा. (१०)
- अ) नेतृत्वातील मुद्दे
  - ब) सहकार क्षेत्रातील कामगार संघटना चळवळ
  - क) भारतीय मजदूर संघ

- प्र.५ भारतातील 'राजकारण व कामगार संघटना चळवळ' यावर चर्चा करा. (१०)
- किंवा
- राजकारणाशी संलग्न असलेल्या भारतातील कामगार संघटना बाबत सविस्तर टीप लिहा.

- प्र.६ भारतातील कामगार संघटना चळवळीवरील जागतीकीकरणाचे परिणामांची चर्चा करा. (१०)
- किंवा
- जागतीकीकरणानंतरचे भारतातील कामगार संघटना चळवळीचे चित्राचे टिकात्मक परिक्षण करा.

* * * * *